CALDERINI
ed. Martialis
1498

1. **Número de control:** BVA20040003106

Autor: Marcial, Marco Valerio

Título: Epigrammata, / cum commentariis Domitii Calderini et Georgii Merulae

Publicación: Venetiis : [Christophorus de Pensis] (29 mayo, 1498)

Descripción física: ; Fol

Notas: Copia digital: realizada por la Biblioteca de Andalucía
Referencias: IDL., 3113
Referencias: IBE, 3801

Materia: Literatura latina-Obras anteriores a 1901

Nombre jerárquico lugar: Italia-Venecia

CDU: 821.134.2

Localización:

Biblioteca Pública del Estado - Biblioteca Provincial de Cádiz. Signatura: Inc. 17
Notas de ejemplar:
Enc. perg.

Este libro cuya edicion data del
año de 1478. es decir del mismo
siglo en que se inventó la impren-
ta, es de un merito extraordina-
rio por la limpieza, hermosura
i claridad de la parte tipográfica.

Ingrato urſo: quia eius cātu nō lenitus eſt. Hæc res: de hoc orpheo. Ita [illegible] ēita ficta alia. Solicitāt. De rhinocerote & urſo. Dū ita fære colligit ſe.i.dū inflāmabat᷑. Deſpabant᷑ p[illegible]a magiſtris: qa nō ſperabāt poſſe irritari ad pugnā rhinocerotē. Gemino ictu.i.forti & uehemēti. Virg. Gemino dentalia dorſo. uel qm̄ rhinoceros hēt duo cornua ut apud Pauſa. ſolū legi: quoꝝ alterū iſigni magnitudie extat. alterū ſupne erūpit exiguū quidē: ſed ualidiſſimū. Dorica: laudat᷑ carpophorus ꝙ ita ſtātes feras ſupauerit ut nuper leo pterrefactus eius dexterā fugiēs: cōiecerit ſe in uenabula alioꝝ potius q̄ uoluerit eū expectare. Dorica: dorienſes Althemene duce in cretā uenerūt p tpa troiana: & cōdiderūt. x. urbes. tertiū genus hoīum fuit q cretā hitarūt. unde cretēſes dorici. Dorica ue.i.ſagittas cretenſes. nā e creta optimi calami ad ſagittaꝝ uſum. Et te.car.i.adhuc iuuenis. Facili: facile ſucciſa. Biſon: aīal qd᷑ mittit germania deforme qdē ꝓlixitate iubarū & reliquo corpe: ſed feꝛ. Bubalus: urū itelligit. nā ex hercinia ſilua mittūt᷑ uri ſpecie & colore ſimiles bobus magna uelocitate & magnitudie paulo ifra elephātū: neq; hōi neq; feræ iſpectæ pcūt. foueis capiunt᷑. idē bubali dicūt᷑: q̄uis Pli. accuſet impitū uulgus: qd bubalos appellet: cū in africa uri repiant᷑: aut nulla aut exigua ſimilitudine cū bobus. Corripe: tolle lētas moras. Turba: ſpectatores cōſueuerūt pugnātē ferā plauſu excitare ad fugā: mōet eos poeta nullū eē remediū feræ. Carpophoro pugnātē. nā & ſtante ſternit fugiētē adeo deterret: ut ruat in tæla alioꝝ. Si qs adeſt: iter cætera theatri mūera Domitianus edidit naumachiam. ut ſcri. Trāql. effoſſo lacu iuxta tyberī: quā ſpectauit iter ībres & niues: unde exiit illud epigrāma: Aſpice q̄ dēſum tacitaꝝ uellus aquaꝝ. Defluat ī uultus Cæſaris iq; ſinus pugna fuit ꝓpe iuſtaꝝ claſſiū excitatis undis in ſpēm pene fluctuū maris. Monet aduenā ſpectatorē ubi uñ tātope cocitant᷑ fuiſſe pauloante terrā ꝙ ſim ei credibile nō ſit expectet tantiſper dū ceſſet naūachia. Videbit. n. ita qeſcere fluctus ut ēt ſit imaturus quo pacto i tā exiguo lacu tantæ cēnt ꝓcellæ pauloante. & utrūq; tādē crediturus miraculū. Si qs ſe. ſpe. icepta iā pugna & iceptis ludis. Lux: dies naūachiæ. Fuit pri. in urbe.i. ſi āte hūc diē nō fuiſti i urbe. Enyo: furor belli.

Ratib᷒: claſſe. Par fretis.i.pelago.i.ne putaueris hic eē mare. Aequora laxēt.i. dū pugna naualis abſoluit᷑. Cū uidebis ſedatos fluctus: dices hic pauloāte erat pelagus. & ita credes utrunq; miraculū. Quod noctur. Fabula læan. natantis ad Hero aīcā repſentata ē i theatro ſed tñ hic qui repſentabat fabulā euaſit: q̄uis in ea ſit Leandrū ſubmerſum eē fluctib᷒. Nocturna ūda.i.aq̄ quā nataſti nocturno tpe Cæſaris ūda fuit: ꝓpterea pepcit. Ad unda neptūni: non pepcit læandro.

Sæcula car. laudat᷑ iterū carpophorus: ꝙ ſolus plures feras iterfecerit: q̄ oēs q mōſtra domuiſſe dicunt᷑. Nullū opus.i. nullus labor fuiſſet hominibus in mōſtris. Tuliſſet: natus eēt. Marathō: urbs ē nō ꝓcul ab athēis ad quā Hercu. abegit tauꝝ ex creta amatū a Phaſiphe: quē tauꝝ illic poſtea domuit The. Plu. & Diodo. teſtes marathō ñ tiuiſſet: qa aprū Carpo iterfeciſſet. Arcas mēa. de apro erimātheo itelligit: quē Hercules iterfecit. Menalus: mōs arcadiæ. Nec armata ma. hy. de hydra lernæ itelligit, quā octo capita hñtē Hercu. oppſſit. Vna mors.i. uno certamie ſupaſſet hydrā qd Hercu. nō potuit. Chimera: mōſtrū: qd᷑ Soli. mōtē interpetat᷑ fuiſſe domitū a Belloro. glauci filio. Semel: uno ictu. Ignipedes: tauri euomētes ignē cuſtodiebant uellus aurēū eos ſupauit iaſon ope Medeæ. Sine colchide.i. ſine ope Medeæ, quod nō potuit iaſon.

Dorienſes

Ipſe ſed ingrato iacuit laceratus ab urſo.
Hæc tamen ut res eſt facta: ita ficta alia.

De rhinocerote & urſo.

Solicitant pauidi dum rhinocerota magiſtri:
Seque diu magnæ colligit ira feræ:
Deſperabantur promiſſi prælia martis.
Sed tamen is rediit cognitus ante furor.
Naq; grauem gemino cornu ſic extulit urſum:
Iactat ut impoſitas taurus in aſtra pilas.

De Carpopharo.

Dorica q̄ certo uenabula dirigit ictu:
Fortis adhuc teneri dextera carpophori.
Ille tulit geminos facile ceruice iuuencos.
Illi ceſſit atrox bubalus atq; biſon.
Hunc leo cū fugeret præceptis in tælla cucurrit:
I nunc: & lentas corripe turba moras.

Biſon

Bubal᷒ urus

Quid cæſar in aqua.

Si quis adeſt longis ſerus ſpectator ab oris:
Cui lux prima ſacri muneris ipſa fuit.
Nec te decipiat ratibus naualis enyo:
Et par unda fretis hic modo terra fuit.
Non credis: ſpectes dum laxent æquora matrem
Parua mora eſt: dices: hic modo pontus erat.

De Læandro.

Quot nocturna tibi læandre pepercerit unda
Deſine mirari cæſaris unda fuit:
Cum peteret dulces audax læandrus amores:
Et feſſus timidis iam premeretur aquis:
Sic miſer inſtantes efflatus dicitur undas:
Parcite dum propero: mergite dum redeo.

Blanditur Cæſari.

Sæcula carpophorum cæſar ſi priſca tuliſſent:
Iam nullum in monſtris orbe fuiſſet opus:
Non marathon taurum: nemeæ frondoſa leonē
Arcas mænalium non timuiſſet aprum.
Nec armata manus hydræ mors una fuiſſet.
Huic percuſſa foret tota chymera ſemel.
Ignipedes poſſet ſine colchide uincere tauros

Chimera

Qualiter in ſcythica i ſpe[illegible]lis cõediæ & nõnunq̃ tragœdiæ recitabant᷑ ut Tranql. ẽ autor: q cũ alias de hoc tradiuũ ſcri. Caligulã [illegible]ſſe laureatũ mimũ i quo actor ruia ſe ꝑpiciẽs ſanguinẽ uomit. Tragœdia erat: qui inſcribebat᷑ laureol[illegible] a laureolo: q in eo itroducebat᷑ ſublatus in crucẽ. Domitianus cũ multos afficeret ſupplicio uoluit nõ ſi[illegible] uoluptate ſpectatorũ eos interire iuſſitq; recitari uera rẽpñtatione inter cæteras tragœdias Orpheũ & laureolũ: ita ut dãnati repñtãtes pſonã laureoli nõ ficta cruce: ſed uera pẽderent: & perſonã Orphei. ita ut nõ fictis mulierũ manib⁹: ſed a feris lacerarẽtur. Cũ hæc oli recitata eẽnt a Lẽtulo ciue Ro. in theatro ſubeũte pſonã Laureoli nõ uerã nũc ſed fictã. clamat Iuue. debuiſſe illũ interire uero ſupplicio: quo. ſ. hiſtrionicã exerceat. Laureolũ uelox bñ Lentulus egit iudice me dignus uera cruce. ait igit᷑ poeta hũc q nup ſub pſona laureoli pẽdebat uera cruce iuſſu domi. ſupaſſe ſcelera laureoli fabuloſi. qm̃. ſ. id ſuppliciũ qđ i laureola fuit fabula: in ipſo fuerit uerũ. Laureolus dãnatus: q ſubibat perſonã laureoli iuſſu Domitiani recitans tragœdiã. Neuius poeta ſcripſit in carcere laureolum & leõtem ut Gellius ſcripſit.

❡GEO. Nõ falſa pẽdẽs i cruce laureolus i cõſtãtia loquit᷑ hic iterpreſ. nã ſi ad laureatũ mimũ hæc referunt᷑: ut teſtionio Sueto. ꝓbare nitit᷑ & ita eẽ nos ſentius. Dicat rogo quo pacto tragœdia potuit eẽ: cũ mimus ut grãmatici tradunt: a tragœdia plurimũ differat: ſed magis iſanit dicẽdo Neuiũ ſcripſiſſe laureolũ & leõtẽ in carcere cũ in noctibus atti. legat᷑ fabulas eũ i carcere duas ſcripſiſſe Aureolũ & leõtẽ: nihilq; res Neuii enarrationẽ hãc iuuet. Sed ut a nobis dictũ ẽ in illud Iuuena. Laureolũ uelox ẽt bñ Lẽtulus egit iudice me dignus uera cruce. Ioſephus iudæus necẽ Caligulæ ſcribẽs mimũ: quẽ laureatũ Traq̃llus appellat iudicẽ ait fuiſſe Laureolũ qui cruci ſuffix⁹ fuit. De quo facto mim⁹ cõfect⁹ ẽ crebro i theatris repñtat⁹. & potiſſimũ ſub mortẽ Caligulæ.

❡DO. Vrſo cali. i. britãnico. Calidonia ſilua britãniæ: ad quã arma rõana ꝓceſſerũt: uñ ſæui urſi mittebãtur. Scythica rupe. i. caucaſea. ꝓmetheus. n. relegatus i caucaſo mõte fuit. Nimio pectore. i. renaſcenti. Auẽ aſſi. i. aquilã. nota fabula extat de prometheo. Tragœdia Aeſchili quæ iſcribit᷑ ꝓmetheus. Viuebãt. i. palpitabãt. Stillãtibus mẽ. manãtibus cruore. Inq; omni nuſq̃ corpe corpus erat. & nulla facies corporis erat i toto corpe. Dædale luca. Hic dædalus obiectus fuit feris & laniatus: alludẽs ad nomẽ poeta ait dædalũ nũc optaſſe hẽre pennas: ut fabulæ finxerũt Dædalũ hũiſſe. nã Dædalus Mitionis filius fuit athẽiẽſis: ꝓclarus architectura & ſtatuaria: Talaũ ſororis filiũ iterfecit inſidia igenii. qm̃ iuenerat figuli rotã & ſerã. dãnatus ab ariopagitis dicit᷑ adhibitis aliis euolaſſe in cretã in δαίδαλος ingenioſus. Lucano urſo: ex Lucania urſi mittebant᷑ i theatrũ: ut Var. ſcri. feritate & magnitudine. Præſtitit exhibitus: rhinocerotẽ primus oñdit i ſpectaculis Põpeii: nũ Auguſtus nũc Domitianus aĩal ẽ buxei coloris inimicũ elephãto: cui⁹ aluũ elimato cornu petit᷑ i pugna: nup fuerat i theatro: & diu ſtupẽs ad pugnã nõ poterat irritari ꝙ ægre ferebat Domitianus. tãdẽ facto ĩpetu i taurũ: illũ nõ ſecus extulit in altũ q̃ ſi fuiſſet pila. Exhibitus: datus i ſpectaculũ. nã exhibere ẽ i ſpectaculũ dare. Quæ nõ promi. præ. rhino. uel qa tãtũ pugnat cũ elephãto. nũc aũt cũ tauro pugnauit. uel qm̃ nõ uidebat᷑ poſſe irritari i pugna qđ placet. Pron⁹ iclinato cornu: qđ hẽt i naribus. Cui. pi. t. e. pilæ dicebant᷑ ueſtes i globũ & ſpẽm pilæ collectæ q̃ obiiciebãt᷑ cornibus taurorũ ut irritarent᷑. Rudis ãtiqtas hoĩes e ſtramie formabat ad id opus teſte Pedião. poſtea luxus in tãtũ auctus ẽ ut ueſtes purpureq; obiiceret᷑. Oui. Haud ſecus exarſit q̃ circo taurus apto: Cũ ſua terribili petit irritamia cornu Phœnicias ueſtes: eluſaq; uulnera ſentit. iocãs igit᷑ poe. ait tauꝝ cui pilæ ſolẽt obiici ñ fuiſſe pilã Rhi.

Læſerat igrato. leo mãſuefactus ductus eſt i theatrũ: reuerſus i priſtinã feritatẽ lacerauit magĩm. Iuſſu Domitiãi telis cõfoſſus ẽ. Laudat᷑ priceps ꝙ hũanos mores nõ mõ uelit eſſe i hoĩe: ſed ẽt i fera. Contemerare: uiolare. Tã no. ma. i. familiares. Tulit tela. i. paſſus eſt tela: quia cõfoſſus fuit telis iuſſu Domitiãi ꝙ magiſtrũ uiolauerit. Quos: q̃les. i. mitiſſimos: cũ uelit feras habere. Mitius ingeniũ: & mores humanos.

[illegible]hino-
[illegible]eros

[illegible]xhi
[illegible]eo pi
[illegible]

Q ualiter in ſcyticha relegatus rupe prõethus
Aſſiduam nimio pectore pauit auem:
Nuda calidonio ſic pectora præbuit urſo:
Non falſa pendens in cruce laureolus.
Viuebãt laceri membris ſtillantibus artus:
Inq; omni nuſquam corpore corpus erat:
Deniq; ſupplicium dederat necis ille paterne
Vel domini iugulum foderat enſe nocens.
Templa uel arcano demens ſpoliauerat auro:
Subdiderat ſæuas uel tibi roma faces
Vicerat antiquæ ſceleratus crimina famæ,
In quo: quæ fuerat fabula: pœna fuit.

De Dædalo.

Dædale lucano cum ſic lacereris ab urſo
Q uam cuperes pennas nunc habuiſſe tuas

De Rhinocerote.

Præſtitit exhibitus tota tibi cæſar harena
Q uæ non promiſit prælia rhinoceros.
O quam terribilis exarſit pronus in iras:
Q uantus erat cornu: cui pila taurus erat.

De leone qui gubernatorẽ offendit.

Læſerat ingrato leo perfidus ore magiſtrum
Auſus tam notas contemerare manus.
Sed dignas tanto perſoluit crimine pœnas
Et qui non tulerat uerbera tæla tulit:
Q uos decet eſſe hominũ tali ſub pricipe mores
Q ui iubet ingenium mitius eſſe feris.

De Vrſo.

Præſtitit exhibitus:Rhinocerotem primus oſtendit in ſpectaculis Pompeius:tum Auguſtus:nunc Domitianus.animal eſt buxei coloris inimicum elephāto:cuius aluum elimato cornu petit ī pugna nuper fuerat ī theatro:& diu ſtupens ad pugnam non poterat irritari:quod ægre ferebat Domitianus:tandem facto īpetu ī taurum:illum nō ſecus extulit ī altum:quam ſi fuiſſet pila. Exhibitus: datus ī ſpectaculum:nam exhibere eſt ī ſpectaculum dare. Quæ non promiſit prælia rhinoceros: uel quia tantum pugnat cum elephanto:nunc autem cum tauro pugnauit:uel quoniam non uidebatur poſſe irritari in pugna: quod placet. Pronus:inclinato cornu quod habet in naribus. Cui pila taurus erat: Pilæ dicebantur ueſtes ī globum & ſpeciē pilæ collectæ quæ obiicebātur cornibus taurorum:ut irritarētur. Rudis antiquitas homines e ſtramine formabat ad id opus:teſt e Pediano:poſtea luxus in tātū auctus eſt ut ueſtes purpureæ obiicerentur. Oui. Haud ſecus exarſit quā circo taurus aperto:Cum ſua terribili petit irritamina cornu Phœnicias ueſtes:eluſaq; uulnera ſentit. locās igitur poeta ait taurum cui pilæ ſolent obiici nūc fuiſſe pilam rhinoceroti.

Læſerat īgrato:Leo manſuefactus ductus eſt in theatrum:reuerſus ī priſtinā feritatem lacerauit magiſtrū. Iuſſu Domitiani telis cōfoſſus eſt. Laudatur priceps quod humanos mores nō modo uelit eſſe in homine:ſed etiam ī fera. Cōtemerare:uiolare. Tam notas manus: ideſt familiares. Tulit tela:ideſt paſſus eſt tela:qa cōfoſſus fuit telis iuſſu Domitiani quod magiſtrū uiolauerit. Quos: quales: ideſt mitiſſimos:cum uelit feras hēre mitius īgeniū:& mores humanos.

Præceps ſanguinea:Nouitate uenationis oblectatus eſt Domitianus captis feris fiſco. Iubet poeta ī aſſentationē uenatores petere aerē:& uolucres: ꝙ aucupis eſt:quā aucupes petant feras. Implicitā uiſco perdidit ille fugā:quia non potuit fugere urſus implicitus uiſco. Harena ſāguinea.i. theatro ſanguineo cōſperſo ſanguine multarū ferarum. Tecto ferro ceſſent uenabula.i.reponātur & recōdātur uenabula ī uagina:quoniam iis opus nō eſt:nam uiſco feræ capiūtur. Inter Cæſareæ. Sus grauida icta ī uenationibus editis a principe emiſit filios īcolumes:ipſa mortua:nūc ait poeta non eſſe mirādū ꝙ canūt fabulæ Bacchū deū natū mortua matre:quoniam iam fera ita nata eſt. Cæſareæ Dianæ:ideſt cæſareæ uenationis. Haſta leuis:quia ſi grauis fuiſſet percuſſiſſet filios. Exiliit partus ideſt exilierunt fili. Lucina:dea quæ præeſt parturiētibus & uenietibus ī lucē Triſte iter:ideſt uulnerū:Bacchus natus fuit Semele fulminata nutritus intra femora Iouis. nota fabula.

Icta graui telo. Idem argumētū de ſue grauida. Perdidit:& dedit uitā:pdidit qa mortua ē. Dedit qa pepit filios. Certa dextra:qa pcuſſit ut uoluit. Lucina:dea q pēſt pturiēti bus:& uenietibus ī lucē:dictā ſiue a luco quē hēbat in æſqliis romæ:ſiue a luce:auctores Var. & Pli. Numē utriuſque Dianæ.i. Lucinæ:quæ præeſt pturiētibus:& Dianæ quæ preæſt uenantibus.

Quam cuperes pennas nunc habuiſſe tuas.

De Rhinocerote

Præſtitit exhibitus tota tibi cæſar harena
Quæ non promiſit prælia rhinoceros.
O quam terribilis exarſit pronus in iras
Quantus erat cornu:cui pila taurus erat.

De leone qui gubernatorem offendit.

Læſerat in grato leo perfidus ore magiſtrum:
Auſus tam notas contemerare manus.
Sed dignas tanto perſoluit crimine pœnas:
Et qui non tulerat uerbera:tæla tulit.
Quos decet eſſe hominū tali ſub pricipe mores:
Qui iubet ingenium mitius eſſe feris·

De urſo.

Præceps ſanguinea dum ſe rotat urſus harena:
Implicitam uiſco perdidit ille fugam.
Splendida iam tecto ceſſent uenabula ferro:
Nec uolet excuſſa lancea torta manu.
Deprehendat uacuo uenator in aere prædam:
Sic captare feras aucupis arte placet.

De ſue quæ ex uulnere peperit.

Inter cæſareæ diſcrimina ſæua dianæ
Fixiſſet grauidam cum leuis haſta ſuem:
Exiliit partus miſeræ de uulnere matris:
O lucina ferox hoc peperiſſe fuit.
Pluribus illa mori uoluiſſet ſaucia tælis.
Omnibus ut natis triſte pateret iter.
Quis negat eſſe ſatum materno funere bacchū?
Sic genitum numen credite:nata fera eſt.

De eadem.

Icta graui tælo:confoſſaque uulnera mater
Sus pariter uitam perdidit atque dedit.
O quam certa fuit librato dextera ferro.
Hanc ego lucinæ credo fuiſſe manum.
Experta eſt numen:moriens utriuſque dianæ:

Epigrammata - Marcus Valerius Martialis,
Domitii Calderini Veronensis Commentarii
Venetiis, Baptistam de Tortis, 1485 non pag., ca. 300 pp

Quod pius. Elephas nuper in ſpectaculo adorauerat Domitianum: nam elephanti ut Plinius ſcribit: tantæ ſunt docilitatis ut non modo ſubmittere genua: & adorare: ſed etiam regi porrigere coronas diſcant. Poeta uult uideri hoc factum eſſe non domitoris īduſtria ſed numine Domitiani: cuius ſenſu elephas ſubmiſerit genua.

Lambere ſecuri. Tigris data eſt in ſpectaculis ab Auguſto Cæſare: & nuper a Domitiano manſuefacta: ſed cum leonem inſpexiſſet: eum lacerauit: uult hoc poeta factum uideri numine Domitiani: cuius uicinitate auſa ſit id ꝙ in ſiluis nō audebat.

De ſupplice elephante

Quod pius et ſupplex elephas te cæſar adorat:
Hic modo qui tauro tam metuendus erat.
Non facit hoc iuſſus nulloque docēte magiſtro:
Crede mihi numen ſentit et ille tuum.

De tigride et leone.

Lambere ſecuri dextram conſueta magiſtri
Tigris ab hircano gloria rara iugo.
Sæua ferum rapido lacerauit dente leonem:
Res noua non ullis cognita temporibus.
Auſa eſt tale nihil: ſiluis dum uixit in altis:
Poſtquam inter nos eſt: plus feritatis habet.

De elephante.

Qui modo per totam flāmis ſtimulatus harenā
Subſtulerat raptas taurus in aſtra pilas:
Occubuit tandem cornuto ardore potitus:
Dum facilem tolli ſic elephanta putat.

Aſſentatur Cæſari.

Dū peteret pars hæc myrinum: pars illa triūphū:
Promiſit pariter Cæſar utraque manu.
Non potuit melius litem finire iocoſam.
O dulce inuicti principis ingenium.

Ad Cæſarem.

Quicquid in orpheo rhodope ſpectaſſe theatro
Dicitur: exhibuit cæſar harena tibi.
Repſerunt ſcopuli: mirandaque ſilua cucurrit.
Quale fuiſſe nemus creditur heſperidum.
Affuit immixtum pecudum genus omne ferarū:
Et ſupra uatem multa pependit auis.
Ipſe ſed ingrato iacuit laceratus ab urſo.
Hæc tamen ut res eſt facta: ita ficta alia:

De rhinocerote.

Securi magiſtri: non metuentis feritatem beluæ domitæ. Hiracno iugo: hircania ſcythiæ pars eſt: quæ pantheris: pardis: tigribus abūdat: Lucanus: quas nemore hircano matrum dum luſtra ſequūtur: Altus cæſorū pauit cruor armentorum. Rara gloria: ideſt maxima gloria ferarum quæ prima erat inter tigres magnitudine. Sæua: reuerſa ad feritatem. Tale nihil: ideſt congredi cū leone. Inter nos: in theatro. Plus feritatis: numine Domitiani.

Qui modo: ex ſupioribus Ouidii uerſibus: quos adduximus: planū eſt tauros irritari. & cum petunt aliquem deuitari eorum uulnera obiectis pilis: & ueſtibus nuper taurus in theatro petiit elephantum cornu: a quo proſtratus eſt. Inſultat poeta tauro mortuo: ꝙ tandem potitus certo obſtaculo: ꝙ cum pilas peteret: maxime quærere uidebatur: occubuerit.

Flammis: iracūdia & irritatione: nam inflāmatū ira dicimus. Ardore cornuto potitus. i. potitus ardore & uehemētia cornuū: nam iuenit obſtaculū: appellat cornutum: ardorem uehementiam tauri. Sic ut pilæ tollebantur: Occubuit: extinctus elephanto. Dum putat elephanta tolli: iactari poſſe. Sic: ueluti pilas obiectas.

Dum peteret. Domitianus inter cætera ſpectacula reuocauit in uſum munera quæſtori. ubi ſua liberalitate fecit poteſtatem populi eligendi duo gladiatorum paria ex ſuo ludo quæ nouiſſime introducebātur aulico apparatu. Cum autem pronunciaſſet ſe unum par daturum quod populus uellet: aliique peſcerent Mirinum gladiatorem: alii triumphum: ipſe ductis manibus in partes diſſidentes promiſit duo: Non potuit inquit poeta melius finire litem iocoſam: quam tanta liberalitate & magnificētia alibi de mirino: Nuper cum Mirino peteretur miſſo læſo.

Quicquid in orpheo: Recitata eſt Orpheus tragœdia: ut ſupra Laureolus: ita ut dānatus repræſentaret perſonam Orphei: qui dicitur laceratus fuiſſe cyconū mulierum manibus. Deſcribit actionē huius tragœdiæ poeta: & ait ita uerā fuiſſe laniationem in eo: qui nuper repræſentauit perſonam orphei ut de Orpheo fictum eſt. Orpheum ſcripſit etiam Luca. de quo Papinius in Neronem. Et noſter tibi præferetur Orpheus. Exhibuit: repræſentauit. Rhodope. thraciæ mons. Miranda ſilua: ideſt pulcherrima: uel miranda quod artificio ueniret ipſe qui ſub perſona Orphei erat. Ingrato urſo: quia eius cantu non lenitus eſt. Hæc res: de hoc Orpheo: ita ut uera eſt: ita ficta alia.

Sollicitant. De Rhinocerote & urſo. Dum ira feræ colligit ſe: ideſt dum inflammabatur: deſpe-
rabantur prælia a magiſtris: quia non ſperabant poſſe irritari ad pugam rhinocerotem. Gemino
ictu: ideſt forti & uehemēti. Virgilius: Gemina dentalia dorſo. uel quoniam rhinoceros habet duo
cornua: ut apud Pauſaniam ſolum legi: quorum alterum inſigni magnitudine ex naribus extat: al-
terum ſuperne erumpit exiguum quidem: ſed ualidiſſimum.

Dorica: Laudatur Carpophorus: ꝙ ita ſtātes feras ſuperauerit ut nuper leo perterrefactus eius de-
xtram fugiens: coniecerit ſe in uenabula
aliorū potius: quā uoluerit eum expecta-
re. Dorica: dorienſes althemene duce ī
cretam uenerūt per tēpora troiana: & cō-
diderunt. x. urbes. tertiū genus hominū
fuit: qui cretā habitarūt: unde cretenſes
dorici. Dorica uenabula. i. ſagittas cretē-
ſes: nā e creta optimi calami ad ſagitta-
rū uſum. Et teneri Carpophori: ideſt
adhuc iuuenis: Facili: facile ſucciſa.

Biſon: animal quod mittit germania
deforme quidē ꝓlixitate iubarū & reli-
quo corpore: ſed ferū. Bubalus: urū intel-
ligit. nam ex hercinia ſilua mittūtur uri
ſpecie & colore ſimiles bobus: magna ue-
locitate: & magnitudine paulo infra ele-
phantū: neque homini neque feræ īſpe-
ctæ parcunt. foueis capiūtur. Idem buba-
li dicuntur: quāuis Plinius accuſet īperi-
tum uulgus: quod bubalos appellet cū ī
Africa uri reperiantur: aut nulla aut exi-
gua ſimilitudine cum bubus. Corripe:
tolle lentas moras. Turba: ſpectatores
conſueuerunt pugnantem feram plauſu
excitare ad fugam: monet eos poeta nul-
lum eſſe remediū fære Carpophoro pu-
gnante: nā & ſtātē ſternit: fugiētē adeo ꝑ-
terret: ut ruat in tela aliorum.

Si Quis adeſt. Inter cætera theatri mu-
nera Domitianus edidit naumachiā: ut
ſcribit Tranquillus effoſſo lacu iuxta ti-
berim: quā ſpectauit iter imbres & niues
unde exiit illud epigramma: Aſpice quā
denſum tacitarum uellus aquarum. De-
fluat in uultus Cæſaris in que ſinus. pu-
gna fuit prope iuſtarum claſſium excita-
tis undis in ſpeciem pene fluctuū maris.
Monet aduenam ſpectatorē: ubi undæ
tantopere concitantur fuiſſe paulo ante
terram: quod ſi ei credibile non ſit: expe-
ctet tātiſper dum ceſſet naumachia. Vi-
debit enim ita quieſcere fluctus: ut etiā
ſit miraturus quo pacto ī tam exiguo la-
cu tātæ eſſent procellæ pauloāte: & utrū-
que tādem crediturus miraculū. Siquis
ferus ſpectator incepta iam pugna & ī ce-
ptis ludis. Lux: dies naumachiæ. Fuit
prima in urbe: ideſt ſi ante hunc diem non fuiſti in urbe. Enio: furor belli. Ratibus: claſſe: Par
fretis: ideſt pellago: ideſt ne putaueris hic eſſe mare. Aequora laxent: ideſt dum pugna naualis ab-
ſoluitur. Cum uidebis ſedatos fluctus dices: hic pauloante erat pelagus & ita credes utrunque mi-
raculun.

Quod nocturna. Fabulæ læandri natantis Ad Hæro amicam repræſentata eſt in theatro: ſed ta-
men hic qui repræſentabat fabulam euaſit: quamuis in ea ſit Læandrū ſubmerſum eſſe fluctibus.
Nocturna unda: ideſt aqua: quam notaſti nocturno tempore. Cæſaris unda fuit: propterea peper-
cit. At unda Neptuni non pepercit Læandro.

Sæcula Carpophoꝝ. Laudat iterū Carpophorus: ꝙ ſolus plures feras iterfecerit quā oēs qui mon-
ſtra domuiſſe dicūtur. Nullū opus. i. nullus labor fuiſſet hoībus ī mōſtris. Tuliſſet: natus eſſet.

Sollicitant pauidi dum rhinocerota magiſtri:
Seque diu magnæ colligit ira feræ:
Deſperabantur promiſſi prælia martis.
Sed tamen is rediit cognitus ante furor.
Namque grauem gemino cornu ſic extulit urſū:
Iactat ut impoſitas taurus in aſtra pilas.

De Carpophoro.

Dorica quam certo uenabula dirigit ictu:
Fortis adhuc teneri dextera carpophori.
Ille tulit geminos facili ceruice iuuencos.
Illi ceſſit atrox bubalus atque biſon.
Hunc leo cum fugeret præceps in tæla cucurrit.
I nunc et lentas corripe turba moras.

Quid Cæſar in aqua.

Siquis adeſt longis ferus ſpectator ab oris:
Cui lux prima ſacri muneris ipſa fuit.
Nec te decipiat ratibus naualis enio.
Et par unda fretis: hic modo terra fuit.
Non credis: ſpectes dum laxent æquora martem.
Parua mora eſt dices: hic modo pontus erat:

De Leandro.

Quod nocturna tibi leandre pepercerit unda
Deſine mirari cæſaris unda fuit.
Cum peteret dulces audax leandrus amores:
Et feſſus tumidis iam premeretur aquis:
Sic miſer inſtantes affatus dicitur undas:
Parcite dum propero: mergite dum redeo.

Blanditur Cæſari.

Sæcula carpophorum cæſar ſi priſca tuliſſent
Iam nullum in monſtris urbe fuiſſet opus.

112. 2 …

[illegible] cum duobus
commentis.

BIBLIOTHEK ZU WOLFENBÜTTEL

Ingrato urſo:quia eius cātu nō lenitus eſt. Hæc res:de hoc orpheo. Ita ut uera ē:ita ficta alia. Solicitāt. De rhinocerote & urſo. Dū ira fære colligit ſe.i.dū inflāmabaꝰ. Deſpabanꝰ prœlia:a magiſtris:qa nō ſpetabāt poſſe irritari ad pugnā rhinocerotē. Gemino ictu.i.forti & uehemēti.Virg.Gemino dentalia dorſo. uel qm̄ rhinoceros hēt duo cornua ut apud Pauſa.ſolū legi:quoꝝ alterū iſigni magnitudīe extat.alterū ſupne erūpit exiguū quidē:ſed ualidiſſimū. Dorica:laudaꝰ carpophorus ꝙ ita ſtātes feras ſupauerit ut nuper leo pterreſactus eius dexterā fugiēs:cōiecerit ſe in uenabula alioꝝ potius q̄ uoluerit eū expectare.

Ipſe ſed ingrato iacuit laceratus ab urſo.
Hæc tamen ut res eſt facta:ita ficta alia.

De rhinocerote & urſo.

Solicitant pauidi dum rhinocerota magiſtri:
Seque diu magnæ colligit ira feræ:
Deſperabantur promiſſi prælia martis.
Sed tamen is rediit cognitus ante furor.
Nāq; grauem gemino cornu ſic extulit urſum:
Iactat ut impoſitas taurus in aſtra pilas.

De Carpopharo.

Dorica q̄ certo uenabula dirigit ictu:
Fortis adhuc teneri dextera carpophori.
Ille tulit geminos facile ceruice iuuencos.
Illi ceſſit atrox bubalus atq; biſon.
Hunc leo cū fugeret præceptis in tælla cucurrit:
I nunc: & lentas corripe turba moras.

Quid cæſar in aqua.

Si quis adeſt longis ſerus ſpectator ab oris:
Cui lux prima ſacri muneris ipſa fuit.
Nec te decipiat ratibus naualis enyo:
Et par unda fretis hic modo terra fuit.
Non credis:ſpectes dum laxent æquora matrem
Parua mora eſt:dices:hic modo pontus erat.

De Leandro.

Quot nocturna tibi leandre pepercerit unda
Deſine mirari cæſaris unda fuit:
Cum peteret dulces audax leandrus amores:
Et feſſus timidis iam premeretur aquis:
Sic miſer inſtantes efflatus dicitur undas:
Parcite dum propero:mergite dum redeo.

Blanditur Cæſari.

Sæcula carpophorum cæſar ſi priſca tuliſſent:
Iam nullum in monſtris orbe fuiſſet opus:
Non marathon taurum:nemeæ frondoſa leonē
Arcas mænalium non timuiſſet aprum.
Nec armata manus hydræ mors una fuiſſet.
Huic percuſſa foret tota chymera ſemel.
Ignipedes poſſet ſine colchide uincere tauros

Dorica: dorienſes Althemene duce in cretā uenerūt p tpa troiana:& cōdiderūt.x.urbes.tertiū genus hoium fuit q cretā bitarūt.unde cretēſes dorici. Dorica ue.i.ſagittas cretenſes.nā e creta optimi calami ad ſagittaꝝ uſum. Et te.car.i.adhuc iuuenis. Facile:facile ſucciſa. Biſon: aial qđ mittit germania deforme qdē ꝓlixitate iubarū & reliquo corpe:ſed ſeꝝ. Bubalus:urū itelligit.nā ex hercinia ſilua mittūꝰ uri ſpecie & colore ſimiles bobus magna uelocitate & magnitudīe paulo ifra elephātū:neq; hōi neq; feræ iſpectæ pcūt. foueis capiunꝰ.idē bubali dicūꝰ: quis Pli.accuſet impitū uulgus:qđ bubalos appellet:cū in africa uri repianꝰ:aut nulla aut exigua ſimilitudine cū bobus. Corripe:tolle lētas moras. Turba:ſpectatores cōſueuerūt pugnātē ferā plauſu excitare ad fugā:mōet eos poeta nullū eē remediū feræ. Carpophoro pugnātē.nā & ſtante ſternit fugiētē adeo deterretur ruat in tæla alioꝝ. Si qs adeſt:iter cætera theatri mūera Domitianus edidit naumachiam.ut ſcri.Tranq.effoſſo lacu iuxta tyberī:quā ſpectauit iter ibres & niues:unde exiit illud epigrāma:Aſpice q̄ dēſum tacitaꝝ uellus aquaꝝ.Defluat ī uultus Cæſaris iq; ſinus pugna fuit ꝓpe iuſtaꝝ claſſiū excitatis undis in ſpēm pene fluctuū maris.Monet aduenā ſpectatorē ubi un̄ tātope cocitanꝰ fuiſſe pauloante terrā q ſim ei credibile nō ſit expectet tantiſper dū ceſſet naūachia.Videbit.n.ita qeſcere fluctus ut ēē ſit imaturus quo pacto ī tā exiguo lacu tantæ cēnt ꝓcellæ pauloante.& utrūq; tādē crediturus miraculū. Si qs ſe.ſpe.icepta iā pugna & iceptis ludis. Lux:dies naūachiæ. Fuit pri.in urbe.i. ſi āte hūc diē nō fuiſti ī urbe. Enyo:furor belli. Ratibꝰ:claſſe. Par fretis.i.pelago.i.ne putaueris hic eē mare. Aequora laxēt.i. dū pugna naualis abſoluiꝰ.Cū uidebis ſedatos fluctus:dices hic pauloāte erat pelagus.& ita credes utrunq; miraculū. Quod noctur.Fabula læan.natantis ad Hero aicā repſentata ē ī theatro ſed tū hic,qui repſentabat fabulā euaſit:q̄uis in ea ſit Leandrū ſubmerſum eē fluctibꝰ. Nocturna ūda.i.aq quā nataſti nocturno tpe Cæſaris ūda fuit:ꝓpterea pepcit. Ad unda neptūni:non pepcit læandro. Sæcula car.laudaꝰ iterū carpophorus:ꝙ ſolus plures feras iterfecerit:q̄ oēs q mōſtra domuiſſe dicunꝰ. Nullū opus.i.nullius labor fuiſſet hominibus in mōſtris. Tuliſſet:natus eēt. Marathō:urbs ē nō ꝓcul ab athēis ad quā Hercu. abegit tauꝝ ex creta amatū a Phaliphe:quē tauꝝ illic poſtea domuit The.Plu.& Diodo.teſtes marathō ñ timuiſſet:qa aprū Carpo īterfeciſſet. Arcas mēa.de apro erimātheo itelligit:quē Hercules iterfecit. Menalus:mōs arcadiæ. Nec armata ma.hy.de hydra lernæ itelligit,quā octo capita hñtē Hercu.oppſſit. Vna mors.i.uno certamīe ſupaſſet hydrā qđ Hercu.nō potuit. Chimera:mōſtrū:qđ Soli.mōtē interpraꝰ fuiſſe domitū a Belloro.glauci filio. Semel:uno ictu. Ignipedes:tauri euomētes ignē cuſtodiebant uellus aureū eos ſupauit iaſon ope Medeæ. Sine colchide.i.ſine ope Medeæ:quod nō potuit iaſon.

Dorienſes

Biſon

Bubalꝰ urus

Chimera

Qualiter in ſcythica.i ſpectaculis cõediæ & nõnunq̃ tragœdiæ recitabant ut Tranql.ẽ autor:q cũ alias de hoc traditũ ſcri. Caligulã egiſſe laureatũ mimũ i quo actor ruia ſe ꝓripiẽs ſanguinẽ uomit. Tragœdia erat: qui inſcribebat laureolus a laureolo:q in eo itroducebat ſublatus in crucẽ. Domitianus cũ multos afficeret ſupplicio uoluit nõ ſine uoluptate ſpectatorũ eos iterire.iuſſit q; recitari uera rẽpñtatione inter cæteras tragœdias Orpheũ & laureolũ:ita ut dãnati repñtãtes pſonã laureoli nõ ficta cruce:ſed uera pẽderent: & perſonã Orphei.ita ut nõ fictis mulierũ manib':ſed a feris lacerarẽtur. Cũ hæc oli recitata eẽnt a Lẽtulo ciue Ro- in theatro ſubeũte pſonã Laureoli nõ uerã nũc ſed fictã.clamat Iuue.debuiſſe illũ interire uero ſupplicio:quo.ſ. hiſtrionicã exerceat. Laureolũ uelox bñ Lentulus egit lucide me dignus uera cruce.ait igit' poeta hũc q nup ſub pſona laureoli pẽdebat uera cruce iuſſu domi.ſupaſſe ſcelera laureoli fabuloſi.qm.ſ.id ſuppliciũ qd' i laureola fuit fabula:in ipſo fuerit uerũ. Laureolus dãnatus:q ſubibat perſonã laureoli iuſſu Domitiani recitans tragœdiã. Neuius poeta ſcripſit in carcere laureolum & leõtem ut Gellius ſcripſit.

Qualiter in ſcyticha relegatus rupe prõethus
 Aſſiduam nimio pectõre pauit auem:
Nuda calidonio ſic pectora præbuit urſo:
 Non falſa pendens in cruce laureolus.
Viuebãt laceri membris ſtellantibus artus:
 Inq; omni nuſquam corpore corpus erat:
Deniq; ſupplicium dederat necis ille paternæ:
 Vel domini iugulum foderat enſe nocens.
Templa uel arcano demens ſpoliauerat auro:
 Subdiderat ſæuas uel tibi roma faces
Vicerat antiquæ ſceleratus crimina famæ
 In quo: quæ fuerat fabula: pœna fuit.

De Dædalo.

Dædale lucano cum ſic lacereris ab urſo
 Quam cuperes pennas nunc habuiſſe tuas

De Rhinocerote.

Præſtitit exhibitus tota tibi cæſar harena
 Quæ non promiſit prælia rhinoceros.
O quam terribilis exarſit pronus in iras:
 Quantus erat cornu: cui pila taurus erat.

De leone qui gubernatorẽ offendit.

Læſerat ingrato leo perfidus ore magiſtrum
 Auſus tam notas contemerare manus.
Sed dignas tanto perſoluit crimine pœnas
 Et qui non tulerat uerbera tæla tulit:
Quos decet eſſe hominũ tali ſub pricipe mores
 Qui iubet ingenium mitius eſſe feris.

De Vrſo.

GEO. Nõ falſa pẽdẽs i cruce laureolus i cõſtãtia loquit' hic iterpres.nã ſi ad laureatũ mimũ hæc referunt':ut teſtionio Sueto.ꝓbare nitit' & ita eẽ nos ſentius. Dicat rogo quo pacto tragœdia potuit eẽ:cũ mimus ut grãmatici tradunt:a tragœdia plurimũ differat:ſed magis iſanit dicẽdo Neuiũ ſcripſiſſe laureolũ & leõtẽ in carcere cũ in noctibus att.legat' fabulas eũ i carcere duas ſcripſiſſe Aureolũ & leõtẽ:nihilq; res Neuii enarratione hic iuuet. Sed ut a nobis dictũ ẽ in illud Iuuena. Laureolũ uelox ẽt bñ Lẽtulus egit iudice me dignus uera cruce. Ioſephus iudæus necẽ Caligulæ ſcribẽs mimũq; ne laureatũ Trãqllus appellat iudicẽ ait fuiſſe Laureolũ qui cruci ſuffix' fuit. De quo facto mim' cõfect' ẽ crebro i theatris repñtat'.& potiſſimũ ſub mortẽ Caligulæ.

DO. Vrſo cali.i.britãnico. Calidonia ſilua britãnicæ:ad quã arma rõana ꝓceſſerũt:unũ ſæui urſi mittebãtur. Scythica rupe.i.caucaſea.ꝓmetheus.n.relegatus i caucaſo mõte fuit. Nimio pectore.i.renaſcenti. Auẽ aſſi.i.aquilã.nota fabula extat de prometheo. Tragœdia Aeſchili quæ iſcribit' ꝓmetheus. Viuebãt.i. palpitabãt. Stillãtibus mẽ.manãtibus cruore. Inq; omni nuſq; corpe corpus erat.& nulla facies corporis erat i toto corpe. Dædale luca. Hic dædalus obiectus fuit feris & laniatus:alludẽs ad nomẽ poeta ait dædalũ nũc optaſſe hĩe pennas: ut fabulæ finxerũt Dædalũ hũiſſe.nã Dædalus Mitionis filius fuit athẽiẽſis:ꝓclarus architectura & ſtatuaria: Talaũ ſororis filiũ iterfecit iuidia igenii.qm iuenerat figuli rotã & ſerã.dãnatus ab ariopagitis dicit' adhibitis aliis euolaſſe in cretã in λαίλαλος ingenioſus. Lucano urſo:ex Lucania urſi mittebant' i theatrũ:ut Var.ſcri.feritate & magnitudine. Præſtitit exhibitus rhinocerotẽ primus oñdit i ſpectaculis Põpeius:nã Auguſtus nũc Domitianus aĩalẽ buxei coloris inimicũ elephãto:cui' aluũ elimato cornu petit' i pugna:nup fuerat i theatro:& diu ſtupẽs ad pugnã nõ poterat irritari ꝗ ægre ferebat Domitianus.tãdẽ facto ĩpetu i taurũ:illũ nõ ſecus extulit in altũ q̃ ſi fuiſſet pila. Exhibitus: datus i ſpectaculũ.nã exhibere ẽ i ſpectaculũ dare. Quæ nõ promi.præ.rhino.uel qa tãtũ pugnat cũ elephãto.nũc aũt cũ tauro pugnauit.uel qm nõ uidebat' poſſe irritari i pugna qd' placet. Pron' iclinato cornu:qd' hẽt i naribus. Cui. pi.t.e.pilæ dicebant' ueſtes i globũ & ſpẽm pilæ collectæ q̃ obiiciebãt' cornibus taurorũ ut irritarent'. Rudis ãtiqtas hoies e ſtramie formabat ad id opus teſte Pedião.poſtea luxus in tãtũ auctus ẽ ut ueſtes purpureq; obiicerẽt'. Oui. Haud ſecus exarſit q̃ circo taurus apto: Cũ ſua terribili petit irritamia cornu Phœniceas ueſtes:eluſaq; uulnera ſentit.iocãs igit' poe.ait tauꝛ cui pilæ ſolẽt obiici ſi fuiſſe pilã Rhi.

Læſerat igrato.leo mãſuefactus ductus eſt i theatrũ:reuerſus i priſtinã feritatẽ lacerauit magrm.Iuſſu Domitiãi telis cõfoſſus ẽ.laudat' priceps ꝗ hũanos mores nõ mõ uelit eſſe i hoie:ſed ẽt i fera. Contemerare: uiolare. Tã no.ma.i.familiares. Tulit tela.i.paſſus eſt tela:q̃a cõfoſſus fuit telis iuſſu Domitiãi ꝗ magiſtrũ uiolauerit. Quos:q̃les.i.mitiſſimos:cũ uelit feras habere. Mitius ingeniũ:& mores humanos.

Rhinoceros

Exhibeo pile